

Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa
Centralne Laboratorium
Referencyjne Laboratorium Nasiennictwa w Poznaniu
ul. Grunwaldzka 250B, 60-166 Poznań, tel. 538 621 667,
email: rln@piorin.gov.pl, <http://piorin.gov.pl/>

Program badania biegłości
1/2024 mieszanka nasion
Identyfikacja gatunków

Zasady uczestnictwa i oceny wyników badań biegłości

uczestnik	imię i nazwisko	Funkcja	data
Opracował	Irena Gera	Koordynator badań biegłości	10.06.2024
Sprawdził	Magdalena Andrzejak	Kierownik ds. jakości	10.06.2024
Zatwierdził	Irena Gera	Kierownik Laboratorium	10.06.2024

	Program badania biegłości	data wydania: 10.06.2024
	1/2024 mieszanka nasion	Strona 2 z 8

1. Organizator

Organizatorem badań biegłości jest Referencyjne Laboratorium Nasienne w Poznaniu Centralnego Laboratorium Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Warszawie, posiadające wdrożony system zarządzania, zgodny ze Standardem Akredytacyjnym International Seed Testing Association (ISTA) i normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018. Potwierdzeniem prawidłowego funkcjonowania systemu są: Certyfikat Akredytacji nr PL05 International Seed Testing Association (ISTA) oraz Certyfikat Akredytacji nr AB 1204 Polskiego Centrum Akredytacji. Organizator bierze regularnie udział w międzynarodowych badaniach biegłości organizowanych przez ISTA i uzyskuje pozytywne wyniki.

Program badania biegłości oparty jest na założeniach ISTA Standard Proficiency Test wersja 5.0 2021 oraz norm PN-EN ISO 17043:2011 i ISO 13528:2015.

Organizator, przy przygotowywaniu badań biegłości, nie korzysta z usług podwykonawcy.

Koordynatorem Programu badania biegłości jest Irena Gera, kierownik Referencyjnego Laboratorium Nasiennego.

Dane kontaktowe Organizatora:

Referencyjne Laboratorium Nasienne w Poznaniu
ul. Grunwaldzka 250 B
60-166 Poznań
tel. 538 621 667
e-mail: rln@piorin.gov.pl

Osoba odpowiedzialna za realizację programu:

Koordynator badań biegłości: Irena Gera - Kierownik RLN
tel. 607 33 44 42
e-mail: i.gera@poznan.piorin.gov.pl

Korespondencję dotyczącą badań biegłości, w tym karty zgłoszenia i wyników, należy kierować na adres e-mail: rln@piorin.gov.pl.

Zachęca się laboratoria biorące udział w badaniach biegłości do kontaktowania się z Organizatorem w kwestiach budzących wątpliwości, wymagających wyjaśnienia lub uzasadnienia, a także w każdej innej sprawie, która może przyczynić się do doskonalenia organizacji badań biegłości.

2. Cel

Celem programu badania biegłości jest określenie zdolności laboratoriów do prowadzenia badań nasion w ramach urzędowej kontroli oraz możliwość porównania wyników laboratorium z wynikami uzyskanymi przez inne laboratoria, potwierdzenie i udokumentowanie kompetencji, a także zidentyfikowanie niezgodności.

3. Uczestnictwo w Programie

Badanie biegłości ma charakter otwarty i adresowane jest do wszystkich laboratoriów prowadzących ocenę laboratoryjną nasion, w szczególności do laboratoriów urzędowych Oddziałów Centralnego Laboratorium GIORiN i laboratoriów przedsiębiorstw nasiennych akredytowanych przez Głównego Inspektora, wykonujących badania jakości nasion.

Udział w programie badań biegłości jest bezpłatny.

	Program badania biegłości	data wydania: 10.06.2024
	1/2024 mieszanka nasion	Strona 3 z 8

Minimalna liczba uczestników wynosi 10 i odpowiada liczbie urzędowych laboratoriów PIORiN wykonujących laboratoryjną ocenę jakości nasion.

Zgłoszenie uczestnictwa w Programie następuje przez odesłanie na adres e-mail Organizatora **Karty zgłoszenia**.

Laboratoria urzędowe Oddziałów CL:

- zgłaszają również laboratoria akredytowane przedsiębiorstw nasiennych, posiadające akredytację do oceny materiału siewnego objętą zakresem badań oferowanych w Programie, nad którymi sprawują kontrolę,
- przesyłają do laboratoriów akredytowanych **Program badania biegłości** oraz dostarczone przez Organizatora próbki wraz z **Instrukcją**,
- po zakończeniu rundy badań i opracowaniu wyników przez Organizatora, laboratoria urzędowe Oddziałów CL przesyłają do nadzorowanych laboratoriów akredytowanych dostarczone przez Organizatora **Sprawozdania z realizacji badania biegłości**.

4. Zakres badań oferowanych w Programie 1/2024

Badanie obejmuje wykonanie analizy 1 próbki mieszanki nasion:

- identyfikację gatunków nasion i podanie nazw naukowych gatunków,
- podanie wyniku w sztukach zidentyfikowanych nasion danych gatunków.

5. Potencjalne źródła błędów

Potencjalnymi źródłami błędów mogą być:

- postępowanie niezgodne z metodyką podaną w Międzynarodowych Przepisach Oceny Nasion ISTA (Przepisy ISTA),
- nieprawidłowe postępowanie z próbkami,
- błędy pracy analityków,
- zmowa uczestników.

6. Wytwarzanie, magazynowanie i dystrybucja próbek do badań biegłości

Obiektem badań będą próbki mieszanki nasion różnych gatunków.

Baza nasion została pozyskana z kolekcji własnych Referencyjnego Laboratorium Nasiennego. Nasiona sprawdzono pod względem przydatności cech istotnych dla przeprowadzanych oznaczeń. Przygotowanie próbek dla uczestników objęło: oznaczenie gatunków, wymieszanie, spakowanie i oznaczenie próbek kodem.

Każdy uczestnik otrzymuje 1 próbkę mieszanki nasion do zbadania, oznaczoną numerem próbki będącym jednocześnie kodem laboratorium.

Spakowane i oznaczone próbki są dodatkowo zabezpieczane, umieszczane w kopercie i wysyłane do uczestników za pośrednictwem poczty lub kuriera.

Uczestnicy są informowani za pośrednictwem e-maila o nadaniu przesyłek. W przypadku nieotrzymania przesyłki lub otrzymania przesyłki uszkodzonej w stopniu nie zapewniającym jej integralności uczestnicy informują o tym Organizatora.

Próbki przed wysyłką i w trakcie trwania rundy badania biegłości przechowywane są w zamkniętym pomieszczeniu w temperaturze pokojowej 18-20°C. Próbki zapasowe przechowywane są po

	Program badania biegiłości 1/2024 mieszanka nasion	data wydania: 10.06.2024
		Strona 4 z 8

zakończeniu rundy przez 1 rok w zaplombowanym pojemniku w magazynie nasion w temperaturze pokojowej.

Po otrzymaniu próbek przez Uczestników, do czasu rozpoczęcia badań, próbki należy przechowywać w temperaturze pokojowej.

7. Ocena jednorodności i stabilności próbek

Nie ma zastosowania.

8. Poufność i bezstronność

Organizatorzy badań biegiłości w osobach: Koordynatora Programu, kierownictwa technicznego laboratorium, personelu technicznego i pomocniczego są zobowiązani do zachowania poufności tożsamości i wyników badań poszczególnych uczestników oraz bezstronności w ocenie działań uczestników i wyników ich badań.

Wszystkie próbki są oznakowane kodami. Kody uczestników znane są wyłącznie Koordynatorowi Programu. Po zakończeniu Rundy badań biegiłości wyniki badań wraz z kodami uczestników są przekazywane do wiadomości Dyrektora Centralnego Laboratorium. W przypadku laboratoriów akredytowanych przedsiębiorstw nasiennych, takie same informacje są przekazywane organom sprawującym kontrolę, tj. właściwym Oddziałom Centralnego Laboratorium.

9. Zapobieganie zмовie i fałszowaniu wyników

Każdy uczestnik badań jest zobowiązany do zachowania poufności uzyskanych przez siebie wyników względem pozostałych uczestników badania biegiłości.

W przypadku stwierdzenia zмовy lub fałszowania wyników, Organizator może podjąć decyzję o anulowaniu rundy badania biegiłości i powiadamia o tym fakcie Dyrektora Centralnego Laboratorium.

10. Harmonogram

- potwierdzenie uczestnictwa - do 14 czerwca 2024 r.
- wysyłanie próbek do Uczestników - do 20 czerwca 2024 r.
- wysyłanie wyników z badań - do 31 sierpnia 2024 r.
- wysyłanie sprawozdań do Uczestników - do 31 października 2024 r.

Organizator zastrzega sobie możliwość zmian harmonogramu oraz odwołanie rundy badań biegiłości w przypadku wystąpienia czynników uniemożliwiających jej kontynuowanie.

11. Raportowanie wyników

Wszyscy Uczestnicy przesyłają wyniki bezpośrednio do Organizatora, na formularzu do przekazywania wyników **Formularz test 1_2024**, dostępnym na stronie internetowej PIORiN <https://www.gov.pl/web/piorin/organizacja-badan-bieglosci3> w zakładce Co robimy > Działalność laboratoryjna > Organizacja badań biegiłości.

Wyniki należy podawać zgodnie z zasadami podanymi w odpowiednich Rozdziałach Przepisów ISTA.

	Program badania biegiłości 1/2024 mieszanka nasion	data wydania: 10.06.2024
		Strona 5 z 8

Formularz należy wypełnić **wyłącznie elektronicznie i przysłać wyłącznie e-mailem**. Nie należy przysłać wyników pocztą tradycyjną, nie ma potrzeby dołączania pism wiodących.

12. Metody przeprowadzenia badań

Identyfikację nasion wykonuje się zgodnie z Przepisami ISTA 2024. Ponadto, mogą być stosowane wewnętrzne procedury laboratorium dotyczące metod badawczych i nadzoru nad wyposażeniem. Szczegóły przekazywane są w Instrukcji badania biegiłości.

13. Ocena wyników – kryteria oceny rezultatów działań uczestników dla różnych wartości mierzonych (parametrów)

13.1. Parametr – identyfikacja gatunków nasion

W tabeli zestawia się liczbę nasion dodanych do mieszanki przez Organizatora z liczbą nasion oznaczonych przez Uczestnika oraz liczbą nasion oznaczonych prawidłowo i uwagami dotyczącymi błędów identyfikacji. Za liczbę nasion oznaczonych prawidłowo przyjmuje się liczbę zidentyfikowanych przez Uczestnika nasion, jednak nie więcej niż liczbę nasion dodanych przez Organizatora.

Nazwy gatunkowe należy podawać zgodnie z aktualną wersją dokumentu „ISTA List of Stabilized Plant Names”.

Przykład:

Wyniki badania biegiłości 1/2024 GIORiN Mieszanka nasion					
nr próbki/kod laboratorium:					
nazwa gatunku	liczba nasion dodanych przez Organizatora	liczba nasion oznaczonych przez Uczestnika	liczba nasion oznaczonych prawidłowo	różnica a-c	uwagi dotyczące błędów
	a	b	c	d	
<i>Beta vulgaris</i>	5	0	0	5	nie znaleziono
.....	3	3	3	0	nieaktualna nazwa łacińska
.....	3	5	3	0	znaleziono zbyt dużą liczbę nasion
.....	4	4	4	0	
.....	3	2	2	1	znaleziono zbyt małą liczbę nasion
suma	18	14	12	6	
wynik Uczestnika:				C	

Wyniki identyfikacji podaje się jako sumę różnic liczby nasion dodanych i liczby nasion prawidłowo oznaczonych.

	Program badania biegiłości 1/2024 mieszanka nasion	data wydania: 10.06.2024
		Strona 6 z 8

Do oceny wartości różnic stosuje się następujące kryteria:

Tab. 1. Kryteria oceny wyników identyfikacji gatunków

Różnica pomiędzy liczbą nasion dodanych przez Organizatora a liczbą nasion prawidłowo oznaczonych przez Uczestnika	Ocena	Interpretacja
1-2	A	Wynik bardzo dobry
3-4	B	Wynik dobry
5-6	C	Wynik dostateczny
Powyżej 7	PMU	Wynik poniżej minimalnych oczekiwań

Uzyskanie oceny A lub B nie wymaga podejmowania żadnych działań naprawczych.

Uzyskanie oceny C, a tym bardziej PMU, wymaga natychmiastowego szukania przyczyn takiego wyniku i podjęcia działań korygujących.

Uczestnik, którego wynik:

- **uzyskał kategorię C lub PMU**
- **otrzymał „Uwagi dotyczące błędów”**

jest zobowiązany do przesłania do Organizatora działań korygujących (patrz punkt 16).

Kryteria zostały ustalone w oparciu o wymagania jakościowe dla materiału siewnego, podane w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie terminów składania wniosków o dokonanie oceny polowej materiału siewnego poszczególnych grup roślin lub gatunków roślin rolniczych i warzywnych oraz szczegółowych wymagań w zakresie wytwarzania i jakości materiału siewnego tych roślin (Dz. U. 2013 poz. 517 z późn. zm.).

Wymagania jakościowe, podane w Rozporządzeniu, określają maksymalne dopuszczalne zawartości nasion innych gatunków w materiale siewnym.

Opierając się na przykładowych wymaganiach dla roślin zbożowych, gdzie w zależności od stopnia kwalifikacji, gatunku materiału siewnego i gatunku nasion obcych, obecność już 1, 2 lub 8 sztuk nasion innych gatunków niż deklarowany gatunek materiału siewnego powoduje dyskwalifikację materiału siewnego, **ustalono kryteria oceny biegiłości uczestników** w bieżącej rundzie badań biegiłości. Zgodnie z powyższym Rozporządzeniem, należy podkreślić, że istotna jest umiejętność identyfikacja gatunku, nie tylko rodzaju.

13.1.1. Wyznaczanie wartości przypisanej

Wartością przypisaną jest **znana liczba nasion** poszczególnych gatunków nasion, które zostały dodane przez Organizatora do mieszanki nasion.

14. Spójność pomiarowa i niepewność pomiaru

Nie ma zastosowania.

 PIORiN	Program badania biegłości 1/2024 mieszanka nasion	data wydania: 10.06.2024
		Strona 7 z 8

15. Sprawozdanie z badań biegłości

Uczestnicy otrzymują wyniki badań biegłości w formie **Sprawozdania z realizacji badań biegłości** zawierającego opis programu, uzyskane wyniki Uczestnika oraz ogólny komentarz.

Sprawozdania są wysyłane pocztą tradycyjną na adres wskazany na **Karcie Zgłoszenia**. Sprawozdania dla laboratoriów przedsiębiorstw nasiennych wysyłane są do odpowiedniego OCL sprawującego nadzór.

Uczestnik zobowiązany jest do poinformowania organizatora w formie pisemnej, do 7 dni od otrzymania Sprawozdania, o ewentualnych błędach występujących w Sprawozdaniu, a mających wpływ na ocenę wyników. Organizator zobowiązany jest do korekty błędów i przesłania drogą elektroniczną poprawki lub uzupełnienia do sprawozdania wraz wyjaśnieniem zaistniałych przyczyn błędu.

16. Działania naprawcze

Laboratoria akredytowane, w sytuacji konieczności podjęcia działań korygujących lub odnoszących się do ryzyk i szans, przesyłają je do Organizatora oraz do OCL/RLN GIORiN sprawującego nadzór. OCL/RLN sprawdza skuteczność podjętych działań i w razie potrzeby podejmuje działania związane ze sprawowaniem kontroli.

Laboratoria urzędowe, w sytuacji konieczności podjęcia działań korygujących lub odnoszących się do ryzyk i szans, przesyłają je do Organizatora badań biegłości (RLN), który sprawdza podjęte działania.

Organizator, w razie potrzeby, konsultuje z laboratoriami zakres i rodzaj potrzebnych działań korygujących.

Termin przesyłania działań korygujących to 1 miesiąc od otrzymania przez laboratoria Sprawozdań.

17. Postępowanie w przypadku zaginięcia lub uszkodzenia próbek

Próbki są wysyłane za pośrednictwem kuriera lub poczty. Laboratoria urzędowe uczestniczące w Programie są informowane drogą elektroniczną o nadaniu przesyłek. W przypadku informacji od uczestnika o nieotrzymaniu przesyłki lub o jej uszkodzeniu w stopniu nie zapewniającym jej przydatności do badań, podjęte będą działania wyjaśniające, a Koordynator Programu podejmie decyzję o ponownym wysłaniu próbek.

18. Rezygnacja z udziału

Rezygnacja dotyczy tylko sytuacji gdy laboratorium akredytowane utraci uprawnienie do wykonywania oceny laboratoryjnej jakości nasion. Informację o takiej sytuacji przesyła do Organizatora odpowiedni OCL, sprawujący nadzór nad laboratorium akredytowanym.

19. Formularze i dokumenty związane

W skład podstawowej korespondencji związanej z realizacją programu wchodzi:

- 1) *Program badania biegłości 1/2024*
- 2) *Karta zgłoszenia uczestnictwa 1/2024*
- 3) *Instrukcja 1/2024*

	Program badania biegłości	data wydania: 10.06.2024
	1/2024 mieszanka nasion	Strona 8 z 8

4) Formularz wyników 1/2024

5) Sprawozdanie z realizacji badań biegłości 1/2024

Wszystkie powyższe dokumenty, z wyjątkiem Sprawozdania z realizacji badań biegłości, dostępne są na stronie internetowej GIORiN PIORiN <https://www.gov.pl/web/piorin/organizacja-badan-bieglosci3> w zakładce Co robimy > Działalność laboratoryjna > Organizacja badań biegłości.